

Niet hypermodern, maar van prettig aandoende eenheid

Begrip „Fries” is ruime betekenis toegekend

Enkele duizenden zijn al naar het raadhuis van Bolsward geweest voor de tentoonstelling „Fryske Kunst”. Al deze belangstellenden hebben dit wellicht niet zo overwogen, maar de aankondiging „Fryske Kunst” mag natuurlijk niet al te letterlijk worden genomen.

Er bestaat in wezen geen Friese beeldende kunst, ze is Nederlands. Verder is aan het begrip Fries wel een zeer ruime betekenis toegekend. Immers, Hollanders, die enkele jaren in Friesland werkten en zij, die slechts kunnen bogen op een Friese naam, hebben werken opgehangen naast het werk van Friezen om utens en van hen, die, van Friezen bloede of niet, in Friesland werkten.

Als men zich inderdaad bepaalde tot in Friesland werkende schilders, zou het ook niet mogelijk zijn tot een grote en belangwekkende tentoonstelling te komen. Het werk van een v. d. Hem, Germ de Jong, Jeanne Bieruma Oosting en Hamstra — om de belangrijkste buiten Friesland werkende schilders te noemen — zou men hier niet graag missen.

Wat in Bolsward het eerst opvalt is het feit, dat vrijwel geen expressionistisch werk aanwezig is. Abstracte kunst ontbreekt geheel. De Friezen zijn blijkbaar sterk naturalistisch ingesteld, wat de tentoonstelling niet dadelijk een hypermodern aanzien geeft, maar wel oorzaak is van een prettig aandoende eenheid. Niettemin zouden we, ter completering, een inzending van de Leeuwarder schilder Benner op prijs hebben gesteld. Tot de expressionisten zouden we J. M. Ydema uit Didam en Jan de Vries willen rekenen. Hun werken kunnen overigens zeker niet tot de beste gerekend worden, ofschoon het werkje „Boerehiem” van Ydema interessant van kleur is. Jan de Vries is kennelijk nog niet bij machte op schone wijze uit te drukken wat hem boeit en bezighoudt. Hij maakt lelijke schilderijen van tragische gegevens.

Het schilderij „Werkloze” van Tjeerd Tuinstra — dat ook nog tot het expressionistische gedeelte kan worden gerekend — ademt min of meer dezelfde geest. Het lijkt evenmin geheel geslaagd.

Centraal in deze tentoonstelling zijn het trappenhuis en de trappenhal, waar zes schilderijen van Cor Reisma zijn gegroepeerd rond zijn vijf gebrandschilderde ramen.

Primeur

De (vijf) ramen zijn een primeur voor Reisma. Immers nog nooit eerder heeft Reisma het glazeniersambacht ter hand genomen. Een waagstuk voor het gemeentebestuur van Bolsward? Mogelijk, maar het vertrouwen in de kunde van Reisma bleek geheel gerechtvaardigd. Vakverdeling, kleurgevoel en verzorging van details, de „aanpak”, van de onderwerpen en de vaardige uitwerking daarvan laten blijken, dat het glazeniersambacht Reisma ligt. Een aanwinst voor Bolsward, deze ramen, een aanwinst voor Friesland, deze nieuwe glazienter. De beoefenaars van dit edele ambacht zijn immers maar dun gezaaid...

Reisma's schilderijen zijn geen verrassing. Daar zit eigenlijk niets onbillijks in deze verklaring. Men verwacht van hem nu eenmaal, dat hij met goed werk te voorschijn komt. „Zelfportret”, „Dame met zwarte Hoed”, „Pim” zijn evenzeer voorbeelden van de kwaliteiten van deze schilder.

Rondwandeling

Vier schilderijen van Piet v. d. Hem in de burgeoosere kamer. Als altijd heeft hij weer — als geen ander — het type weten te treffen. Zijn grote handigheid heeft het bezwaar, dat deze bijna altijd met een zekere oppervlakkigheid gepaard gaat.

De schilderijen van Westerman in dezelfde kamer boeien minder. Ze doen door hun zware romantiek aan als anachronismen, zowel wat het gegeven als de werkwijze betreft. Het ietwat schetsmatige „Witte Paard” vormt een uitzondering en verraadt de dierenkenner „pur sang”.

Vier stillevens van Germ de Jong komen jammer genoeg door slechte belichting niet tot hun recht. De details zijn zo artistiek en gevoelig geschilderd, dat we de zwakke compositie hier en daar graag op de koop toe nemen. Zijn beste schilderij De Fazant, is ronduit meesterlijk.

Jeanne Bieruma Oosting, sterk Frans georiënteerd, heeft met „Interieur” een prachtig luchtig schilderijtje ingezonden. In dezelfde kamer valt nog te genieten van de tekening „Nest met jonge leeuwruiken” van J. Th. Dankert.

In hun soort goed, zie bijv. „Inheemse schelpen” en „De Inmaak”, zijn de schilderijtjes van Jhr A. E. v. Humalda v. Eljsinga. R. Hamstra werkt in een Tooropstijl, maar boeit toch minder dan zijn grote voorganger. Opvallend zijn door hun weergaloos ver doorgevoerde techniek zijn waskrijttekeningen. Ons beviel de pentekening „De Bruid” (al even knap) het best.

Ofschoon men ze gaarne iets blonder zag, zijn de drie tekeningen van Bouke v. d. Slaat, die aan Colnot herinneren, van goede kwaliteit. Ze wijken belangrijk af van zijn gangbare werk.



Twee van de vijf door Cor Reisma geschilderde ramen. Links: het eerste met Pater Brugman als centrale figuur; rechts: het vijfde, dat aan Bolsward als hoedster van de hedendaagse cultuur is gewijd.

J. Popma toont zich uitgesproken tekenaar, waar hij de mooie tekeningen „De hoop” (mythe van Pandora) en „De barmhartige Samaritaan” hangt naast het zeer zwakke schilderij „Portretstudie”. Het weerzien met houtsneden en tekeningen van Joha Mulders is altijd weer een genoegen.

In de oude, fraai gerestaureerde archiefkamer, is te genieten van uitstekende etsen van Deodatus en Hemkes, tekeningetjes van Sjoerd Kuiperus en O.L.-penseeltekeningen van D. K. Koopmans (men zie het mooie „Godsloochenaartjes”). Hier staan tevens een paar grappige, groot gehouden beeldjes van Ybe v. d. Wieden uit Zwolle.

Tot slot

Het is niet mogelijk in dit korte bestek meer werken te noemen: we menen de belangrijkste genoteerd te hebben. Marijke Visser, Nel Bakema, mevr. B. J. G. Koster—Baronesse thoe Schwartzenberg en Hohenlandsberg en G. J. Adema zijn aanwezig met goede beeldhouwwerkjes en sieraden.

Anna Forte exposeert wandkleden, verder zijn nog ceramiek en andere kunstvoorwerpen te bezichtigen, o.m. uitstekend Makkumer aardewerk.

AD INTEREM.